

Wijziging Bal raakt alle vaartuigen met een vast boordtoilet

De voorgestelde toevoeging van een 3e lid in artikel 17.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) treft niet alleen pleziervaartuigen met een opslagtank (vuilwatertank) maar ook pleziervaartuigen waarvan het toilet direct op open water loost.

Hoe de tekst luidt van het nieuwe 2e lid wordt helaas niet gemeld. De 'Nota van toelichting' geeft daarover meer duidelijkheid met de tekst: *"Daarnaast kan het toilet zodanig geconstrueerd zijn dat via dat toilet alleen urine en spoelwater kunnen worden geloosd. Op grond van artikel 17.16, tweede lid, van het Bal mag dit water ongezuiverd worden geloosd. In deze situatie is verplichte verzegeling dus ook niet aan de orde"*.

1 Verkeerde probleemstelling

Laten wij voorop stellen dat het heel goed is dat met de motie van Kamerlid De Groot deze problematiek weer op de agenda is gezet. Wij betreuren het echter dat meteen een oplossing (verzegeling huiddoorvoer) wordt voorgesteld zonder dat eerst is nagegaan of de probleemstelling wel juist is. Ook betreuren wij dat niet is nagedacht wat dit betekent voor de schepen die ons land vanuit Duitsland en België bezoeken.

Aan een zichtbaar probleem liggen gewoonlijk meerdere knelpunten ten grondslag. Een oplossing kan daarom pas worden voorgesteld als alle onderliggende knelpunten bekend zijn. Kamerlid De Groot heeft echter te snel een oplossing voorgesteld zonder dat eerst een analyse is gedaan naar de onderliggende knelpunten (zie punt 3).

M.a.w de relevante vraag waarom de pleziervaart het toiletwater niet afgeeft, is niet beantwoord!

2 Voorgestelde maatregelen zijn niet zinnig

Kijken we naar de voorgestelde technische maatregelen, dan heeft de bedenker ervan geen enkele beleving met wat technisch zinnig of onzinnig is. Met name hetgeen wordt voorgesteld in artikel 17.16 BAL, lid 2 en lid 3.

Lid 2: In de praktijk is er geen onderscheid te maken voor een boordtoilet, alleen geschikt voor urine en spoelwater en een boordtoilet waarvan de afsluiter bij de huiddoorvoer moet worden verzegeld (fecaliënslot).

Lid 3: de gebruikelijke afsluiters zijn kogelafsluiters die zo zijn ontworpen dat in gesloten stand de handel haaks op de leiding staat. In die stand is verzegeling technisch niet (goed) mogelijk. Alleen met een speciaal voor dit doel ontworpen afsluiter zou kunnen worden voorzien in een effectieve verzegeling.

De voorgestelde wetswijziging met de voorgestelde voorzieningen leiden niet tot het gewenste resultaat als bedoeld met de motie. De problemen die de pleziervaarder nu ondervindt om zijn vuilwatertank legaal te kunnen legen zijn ongewijzigd. Om toch te kunnen blijven varen zullen velen hun vuilwatertank afkoppelen, vervangen van het vaste toilet door een mobiel toilet of gewoon afwachten omdat handhaving vermoedelijk niet zal plaatsvinden.

*Verstandig is de voorgestelde wetswijziging een aantal jaren op te schorten (voorstel Watersportverbond) en eerst een analyse te maken van de knelpunten c.q waarom recreatievaarders geen gebruik maken van uitpompstations (zie punt 3). Een probleem aanpakken begint namelijk nimmer met het bedenken van oplossingen (zoals bij deze motie), maar met onderzoek van het probleem zelf. **"Als je een probleem niet eerst goed doorgrondt en begrijpt kun je er ook nimmer goede oplossingen voor vinden"**.*

3 Probleemanalyse

Voorkomen dat toiletwater wordt geloosd in oppervlaktewater, is gebaseerd op vijf pijlers:

- a. De wetgeving moet in orde zijn en met name § 3.3.5 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.
- b. Havenbeheerders moeten niet alleen de letter, maar ook de geest van de wet volgen en gemeenten dienen, bij overtreden van regels van § 3.3.5 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, handhavend op te treden. Dit betreft jachthavens als bedoeld in artikel 3.308, 3e lid van het Besluit activiteiten leefomgeving (zie § 3.9.2 Bal)
- c. Er dienen voldoende en vooral gemakkelijk toegankelijke uitpompstations beschikbaar te zijn waar de vaarrecreant ‘zonder gedoe’ zijn toiletwater kan afgeven.
- d. Continue aandacht van de watersportsector voor de milieuregels, het lozingsverbod en op de naleving daarvan door de vaarrecreanten
- e. Vaarrecreanten zich bewust zijn van de noodzaak om milieubelastende lozingen van met name toiletwater op het oppervlaktewater te voorkomen

De voorgenomen verzegeling richt zich nu uitsluitend op de 5e pijler (zie bij ‘e’). Een pleziervaarder is kennelijk een grote viezerik die gewetenloos, zonder oog te hebben voor het milieu, het toiletwater nu ongehinderd op het oppervlaktewater loost.

Deze aanname is een grote misvatting gelet op de problemen die de pleziervaart ondervindt bij het überhaupt kunnen afgeven van het toiletwater. Vergeten wordt dat ook gemeenten een verplichting tot inname van afvalstoffen hebben, zeker in situaties waar een jachthaven daartoe niet wordt verplicht.

ad a **Ondeugdelijke wetgeving** (§ 3.3.5 van het Activiteitenbesluit milieubeheer)

- art 3.26h** Niet is geregeld wie het initiatief moet nemen voor het nemen van steekmonsters en hoe vaak dit moet geschieden
- art 3.26i, lid 1, onderdelen c en d** De wet spreekt alleen over de verplichting tot het innemen van vuilwater en van bilgewater. Niet dat dit moet geschieden middels een door de minister voorgeschreven voorziening. Nu komen havenmeesters soms met emmers en stellen dat zij voldoen aan de wet als de schipper het vuilwater in de emmers leegt. Dan zal de haven dit afvoeren naar het riool. NB: In lid 5 wordt alleen gesproken over een ‘voorziening’. Dit geeft een grote vrijheid aan de haven voor inname van toiletwater.
- art 3.26i, lid 1, onderdeel d** De 50+ jachthavens worden verplicht ‘huishoudelijk afvalwater’ in te nemen, terwijl feitelijk bedoeld wordt ‘toiletwater’. Huishoudelijk afvalwater, afkomstig van boorddouche en keuken mag immers wel legaal op oppervlaktewater worden geloosd!
- art 3.26i, lid 3** Niet is geregeld dat de haven deze overeenkomst ook middels een bord o.i.d bekend moet maken aan de vaarrecreant
- art 3.26i, lid 4** Niet duidelijk is wat bedoeld wordt met ‘gebruikers’. Een vereniging die geen passanten ontvangt is van mening dat zij hun innamestation niet (gratis) door niet-leden mag laten gebruiken. De website infomil.nl van de overheid vermeldt echter dat dit wel degelijk moet en ook nog eens gratis!
- art 3.26i, lid 5** Havens die niet verplicht zijn een “bepaalde categorie afvalstoffen” in te nemen moeten binnen de jachthaven duidelijk aangeven waar de gebruikers hun afvalstoffen (vuilwater, bilgewater?) wel kunnen afgeven. Niet duidelijk is wat met “bepaalde categorie” wordt bedoeld.

ad b. Vrijwel alle havenbeheerders handelen in strijd met de wet

- ✧ Havens die over meer dan 50 ligplaatsen beschikken, maar waar helaas (te) vaak de eveneens wettelijk verplichte “voorziening” voor de inname van toiletwater ontbreekt
- ✧ Een muntautomaat op het innamestation zit, terwijl wettelijk deze service gratis moet worden aangeboden (zelfs gemeentelijke jachthavens maken zich hier schuldig aan)
- ✧ In het “Activiteitenbesluit milieubeheer” wordt slechts bepaald dat inname van vuilwater moet plaatsvinden middels een “voorziening” en dat onder een voorziening ook kan worden volstaan het aanreiken van een aantal emmers. Feit is dat de vaarrecreant hier in de praktijk ook daadwerkelijk mee wordt geconfronteerd.
- ✧ Het massaal ontbreken van het wettelijk voorgeschreven informatiebord bij de ingang van havens met minder dan 50 ligplaatsen, in welke nabijgelegen haven zich een innamestation bevindt c.q hij zijn afval van een “bepaalde categorie” kan afgeven.
- ✧ De steiger bij innamestation is als ligplaats in gebruik (komt bij vrijwel alle havens voor). Soms liggen de schepen er ‘twee rijen dik’ voor. Zo meldde een havenmeester op één van de waddeneilanden: “In het hoogseizoen liggen de schepen hier ‘drie rijen dik’ en je denkt toch niet dat ik die plek dan kan missen?”
- ✧ Een 50+ jachthaven beschikt wel over een innamestation voor vuilwater, maar niet over het eveneens wettelijk voorgeschreven innamestation voor bilgewater (havenbeheerder voorziet innamestation voor vuilwater dan van een slot)
- ✧ Bij navraag blijkt de haven vaak niet te beschikken over een ‘beheerplan afvalstoffen’ (of weet niet dat er mogelijk wel een plan is. Zie artikel 3.27m Activiteitenregeling milieubeheer)
- ✧ Bij navraag melden havenmeesters dat steekmonsters, als bedoeld in art 3.26h van het Activiteitenbesluit, niet worden genomen (daar zijn kosten mee gemoeid) en er ook niemand komt om steekmonsters te nemen. NB: het kan zijn dat mijn enquête op dit aspect wat te beperkt is geweest
- ✧ Bij overnachten in een jachthaven waar ook zeegaande pleziervaartuigen meren, hebben wij bij de inning van het havengeld in de factuur nog nooit gezien dat, op basis van art 3.26j, lid 2 van het Activiteitenbesluit een bedrag voor de inning van afvalstoffen is vermeld. Wij willen echter aannemen dat dit mogelijk bij een aantal havens wel gebeurt

ad c. De problemen met vuilwaterstations voor de recreatievaart

De onderstaande (limitatieve) opsomming geeft een beeld van de problematiek waarmee de recreatieschipper in de praktijk wordt geconfronteerd:

- ✧ Geen innamestation in de jachthaven aanwezig (dat is veelal het geval omdat de meeste havens minder dan 51 ligplaatsen hebben en zij geen wettelijke verplichting hebben)
- ✧ Een innamestation, afgesloten met een slot en waar veelal ook een aanwijzing ontbreekt waar de sleutel verkrijgbaar is. Deze maatregel nemen havenbeheerders om te voorkomen dat het uitpompstation voor vuil water voor het opzuigen van met olie vervuild bilgewater wordt gebruikt. In deze havens ontbreekt dus de eveneens wettelijk verplichte innamemogelijkheid voor bilgewater
- ✧ Een afwezige havenmeester die over de sleutel van het innamestation beschikt
- ✧ Bij het innamestation een bord met een 06-nummer om vervolgens een half uur te moeten wachten op de havenmeester (mits aanwezig). Vervolgens zie je dat schepen in die tijd ligplaatsen innemen waar jij graag had willen liggen.
- ✧ De mededeling op het innamestation dat deze onder toezicht van de sluiswachter (100 meter verderop) bediend moet worden. De vaarrecreant moet helaas vaststellen dat deze sluiswachter het de hele dag veel te druk heeft met het schutten van schepen.
- ✧ Een innamestation waar de slang niet aanwezig is en in het gunstigste geval deze bij een brugwachter 50 meter verderop moet worden opgehaald, die vervolgens over de

schouder van je schone kleren moet worden meegenomen. Veelal moet je dan ook nog met die slang over 2 schepen klauteren (zoals in Lemmer in het hoogseizoen).

- ✧ Een defect innamestation of een oud en feitelijk versleten pomp van het innamestation die de vuilwatertank niet (goed) leeg zuigt
- ✧ Een wel werkend innamestation, maar deze is te vaak op een onmogelijke plek gesitueerd (daar is kennelijk het riool aanwezig) en/of is alleen bereikbaar met veel "stuurmanskunst".

ad d. Watersportsector heeft te weinig oog voor veel grote thema's

Wij moeten helaas vaststellen dat de strategische visies van de sector waterrecreatie zich nu alleen beperkt tot hoogstens de problematiek van waterplanten, maar nog onvoldoende oog heeft voor andere grote thema's, zoals:

- duurzaamheid (o.a problematiek van de toiletlozingen); de motie van Kamerlid De Groot heeft de sector dan ook onaangenaam verrast! Desondanks toch hulde voor deze motie waardoor het onderwerp weer op de agenda staat.
- het toekomstige tekort aan muntgeld voor brugbediening (bruggeld), douches, tapwater en stroompalen (muntrollen zijn door particulieren niet meer te pinnen)
- veiligheid op het water (veilige steigers en wachtplaatsen en routes recreatievaart scheiden van beroepsvaart)
- straks mogelijk veel gemeenten, zoals Amsterdam, overgaan tot het instellen van een eigen vaarvignet waardoor in de eigen gemeente geen bruggeld meer hoeft te worden gevraagd.
- Corona blijft onder ons, hetgeen betekent dat het blijvend druk wordt op de vaarwegen

ad e. Uiteindelijk toch verzegeling voor de onwillige vaarrecreant?

Als de eerste vier (4) pijlers in orde zijn en we stellen vast dat de vaarrecreant toch nog op ruime schaal zijn toiletwater illegaal loost, kan een vorm van verzegeling zeker een zinnige maatregel zijn. Onze eigen ervaring is dat de vaarrecreant altijd tracht het boordtoilet zo weinig mogelijk te gebruiken, mede gelet op de problemen in de eerste vier (4) pijlers. Hij (en zij) gaat bij voorkeur naar het toilet van de haven.

Vooralsnog is het wel zinnig bij vaste boordtoiletten geen onderscheid te maken tussen urine en fecaliën. Dat gaat in de praktijk niet werken. Naar onze inschatting, beschikt nog minimaal de helft van de recreatievaartuigen over een vast boordtoilet zonder opvangtank.

Zij kunnen nu direct in het oppervlaktewater lozen. Die omstandigheid kan wel eenvoudig in artikel 17.16 van de Bal wettelijk worden verboden. Wij tekenen hierbij aan dat vaarrecreanten in die omstandigheid veelal wel gebruik maken van opvangzakken ('poepzakken') voor droogtoiletten en opvouwbaar toiletten.

4 Ten slotte

Als het ministerie alsnog een analyse van de problematiek wil maken, is het verstandig ook de vervuiling met fecaliën uit andere bronnen mee te nemen. Tevens kunnen wij het ministerie voorzien van fotomateriaal van alle knelpunten. Nu ook zuivering aan boord wettelijk is geregeld kan bijvoorbeeld ook beroepsvaart, met meer ruimte aan boord dan pleziervaart, wel probleemloos worden verplicht een zuivering voor toiletwater te installeren.

Blauwestad, 28 juli 2021

Leonard Teerling
06 1833 4709
l.teerling@gmail.com

Musselkanaal, 28 juli 2021

Gerard Vloothuis
06 8010 7875
gvloothuis@gmail.com